

VENDIM
Nr.8 ,datë 23.4.2004

NË EMËR TË REPUBLIKËS SË SHQIPËRISË

Gjykata Kushtetuese e Republikës së Shqipërisë, e përbërë nga:

Fehmi Abdiu	Kryetar i Gjykatës Kushtetuese
Alfred Karamuço	Anëtar i “ “
Kristofor Peçi	Anëtar i “ “
Kujtim Puto	Anëtar i “ “
Xhezair Zaganjori	Anëtar i “ “
Petrit Plloçi	Anëtar i “ “
Sokol Sadushi	Anëtar i “ “
Zija Vuci	Anëtar i “ “

me sekretare Arbenka Lalica, në datë 15.03.2004 mori në shqyrtim në seancë gjyqësore mbi bazë dokumentesh çështjen nr.9 Akti që i përket:

KËRKUES: 1. MUSTAFA KALLÇIU, përfaqësuar nga avokat Lili Robo, me prokurë.

2. ISMET VORPSI, përfaqësuar nga avokat Lili Robo, me deklaram.

SUBJEKTE TË INTERESUARA: 1. OLEG ARAPI, përfaqësuar nga avokat Fatmir Braka, me prokurë. 2. ARTEMISA ARAPI, përfaqësuar nga avokat Fatmir Braka, me prokurë.

OBJEKTI: Shfuqizimi si antikushtetuese i vendimeve nr.1618, datë 19.4.2002 të Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Tiranë; nr.1138, datë 1.11.2002 të Gjykatës së Apelit Tiranë dhe nr.1692, datë 17.10.2003 të Kolegjit Civil të Gjykatës së Lartë (dhoma e këshillimit).

BAZA LIGJORE: Neni 131/f i Kushtetutës së Republikës të Shqipërisë.

Kërkuesit kanë parashtruar këto shkaqe për shfuqizimin e vendimeve të sipërpërmendura:

Gjykata e Rrethit Gjyqësor Tiranë dhe Gjykata e Apelit Tiranë, në shqyrtimin e çështjes civile midis tyre dhe subjekteve të interesuara, kanë zhvilluar një proces të parregullt ligjor, në kundërshtim me nenin 41/1 të Kushtetutës. Sipas tyre, parregullsia e këtij procesi konsiston në këto drejtime:

Në mosrespektimin e barazisë së armëve midis kërkuesve nga njëra anë dhe subjekteve të interesuara nga ana tjetër.

Të dyja këto gjykata, në kundërshtim me parimet themelore të procesit gjyqësor të parashikuara nga nenet 6 e 16, paragrafi i dytë i Kodit të Procedurës Civile, kanë disponuar mbi padinë duke mos u shprehur për atë që u është kërkuar, kanë ndryshuar bazën juridike të padisë pa kërkesën e palës paditëse.

Kolegji Civil i Gjykatës së Lartë ka vendosur në Dhomën e Këshillimit, mospranimin e rekursit, ndonëse aty janë ngritur probleme ligjore dhe ai ishte i detyruar që çështjen ta kalonte për shqyrtim në seancë gjyqësore.

GJYKATA KUSHTETUESE,

pasi dëgjo i relatorin e çështjes Zija Vuci, dëgjo i kërkuesit, subjektet e interesuara, përfaqësuesit e tyre dhe shqyrtoi çështjen në tërësi,

V Ë R E N:

Gjykata e Rrethit Gjyqësor Tiranë ka vendosur si vijon:

1. Detyrimin e subjekteve të interesuara Oleg e Artemisa Arapi të lirojnë dhe t'u dorëzojnë kërkuesve Mustafa Kallçi u e Ismet Vorpsi 4 (katër) dhoma që posedojnë në ish-hotel "Pensioni", të ndodhur në Tiranë, por pasi atyre t'u zgjidhet më parë problemi i strehimit sipas kritereve të përcaktuara në ligjin "Për kthimin dhe kompensimin e pronave ish-pronarëve".

2. Detyrimin e të sipërpërmendurve për t'u paguar kërkuesve si pronarë të këtij hoteli shumë n

prej 1230 lekë, e cila përfaqëson qiranë për periudhën nga dita e ngritjes së padisë më datë 27.9.2001 deri në ditën e kryerjes së ekspertimit më datë 11.3.2002, si edhe qiranë mujore në shumën 2278 lekë për gjithë periudhën nga data 11.3.2002 deri në kohën që do të lirojnë sendin objekt gjykimi. Për pjesën tjetër të padisë ajo ka vendosur rrëzimin e saj.

Ky vendim është lënë në fuqi nga Gjykata e Apelit Tiranë, me vendimin nr.1138, datë 1.11.2002.

Kolegji Civil i Gjykatës së Lartë, me vendimin nr.1692, datë 17.10.2003, në Dhomën e Këshillimit, ka vendosur mospranimin e rekursit të paraqitur nga kërkuesit Mustafa Kallçiu e Ismet Vorpsi.

Gjykata Kushtetuese konstaton se të tre këto vendime nuk janë rezultat i një procesi të rregullt ligjor. Shkelja e kësaj të drejte themelore të parashikuar nga neni 42/1 i Kushtetutës, në gjykatën e rrethit dhe atë të apelit, është shfaqur në këto drejtime:

Së pari, të dyja këto gjykata, në shqyrtimin e kësaj mosmarrëveshjeje civile nuk kanë respektuar parimin kushtetues për vendosjen e barazisë së armëve midis pjesëmarrësve në proces. Veçanërisht gjatë gjykimin të çështjes në gjykatën e apelit, pala paditëse, është vënë në kushte të disfavorshme në krahasim me palën e paditur. Asaj, në mënyrë të shprehur i është mohuar e drejta që nëpërmjet gjykatës të sigurojë provat e nevojshme shpresore ose me dëshmitarë, për të vërtetuar pretendimin që ajo ka ngritur se vërtetimi nr.extra, datë 18.3.1994 i ish- NTSHUS-it Tiranë, i paraqitur si provë nga subjektet e interesuara, nuk ka përmbajtje reale. Një kërkesë e tillë është refuzuar të merret në shqyrtim, sado që kërkuesit paraprakisht kanë parashtruar disa indicie që dëshmojnë për përmbajtjen false të këtij dokumenti. Kështu, ata kanë përmendur faktin se në të është vënë një vulë që kishte disa vjet që nuk përdorej më, për shkak të ndryshimit të emrit nga Republika Socialiste e Shqipërisë, në Republika e Shqipërisë. Veç kësaj, kërkuesit i kanë bashkuar ankimit për në gjykatën e apelit edhe një deklaratë me shkrim të lëshuar sipas tyre nga Pëllumbesha Ago, ish-drejtoreshë e ndërmarrjes së lartpërmendur, ku thuhet se nga kjo detyrë ajo është larguar rreth dy vjet përpara lëshimit të vërtetimit në fjalë.

Në këto rrethana, gjykata e apelit, duhej t'u krijonte mundësinë kërkuesve, ashtu si dhe subjekteve të interesuara, për të realizuar edhe ata, me mjetet provuese të nevojshme pretendimet e tyre.

Hetimi në këtë drejtim ishte e vetmja rrugë që do të garantonte barazinë e armëve midis palëve të këtij procesi dhe që do ta çonte gjykatën në konkluzione të drejta për çështjen, aq më tepër po të kihet parasysh se vërtetimi nr.extra, datë 18.03.1994, ishte prova e vetme dhe vendimtare mbi të cilën janë bazuar gjykatat në dhënien e vendimeve të tyre.

Një formë tjetër e shkeljes së kësaj të drejte themelore, për proces të rregullt, është edhe ajo e mosrespektimit nga ana e këtyre gjykatave të parimit të disponibilitetit të padisë. Duke mos pasur parasysh kërkesat e neneve 6, 16/2 e 28 të Kodit të Procedurës Civile, ku gjen pasqyrim ky parim kryesor i procesit gjyqësor, të dyja gjykatat kanë vepruar në drejtim të kundërt. Kështu, ato kanë ndryshuar kryesisht, pa pëlqimin e kërkuesve, bazën juridike të padisë, duke e gjykuar atë jo si padi rivendikimi e pronarit jo posedues kundër poseduesit të paligjshëm jo pronar, por si padi që rrjedh nga detyrimet e lindura nga kontrata e qirasë së banesave.

Pra, në këtë rast, Gjykata e Rrethit Gjyqësor Tiranë, i ka kaluar kufijtë e padisë, sepse ajo është shprehur edhe për gjëra që nuk i janë kërkuar, siç është vërtetimi nga ana e saj i ekzistencës së marrëdhënies juridike të qirasë së banesave midis pjesëmarrësve në proces ose i detyrimit të subjekteve të interesuara t'u paguajnë kërkuesve çmim të reduktuar të qirasë së banesave dhe jo shpërblim për përdorimin e sendit.

Megjithatë, Kolegji Civil i Gjykatës së Lartë ka vendosur në Dhomën e Këshillimit, mospranimin e rekursit të ushtruar nga kërkuesit kundër këtyre vendimeve, me arsyetimin se ai nuk përmban shkaqe nga ato që parashikon neni 472 i Kodit të Procedurës Civile.

Një vendim i tillë, në kushtet kur dy gjykimet e instancave të tjera gjyqësore janë shoqëruar me shkelje të karakterit kushtetues dhe ndaj tyre nuk është mbajtur qëndrim nga kolegji civil, duhet të shfuqizohet si antikushtetues, ashtu si dy vendimet e gjykatave të tjera.

PËR KËTO ARSYE,

Gjykata Kushtetuese e Republikës së Shqipërisë, në bazë të neneve 131 e 134 të Kushtetutës,

si dhe neneve 26 e 72 të ligjit nr.8577, datë 10.2.2000 “Për organizimin dhe funksionimin e Gjykatës Kushtetuese të Republikës së Shqipërisë”, me shumicë votash,

V E N D O S I:

- Shfuqizimin si antikushtetuese të vendimeve nr.1618, datë 19.4.2002 të Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Tiranë; nr.1138, datë 1.11.2002 të Gjykatës së Apelit Tiranë dhe nr.1692, datë 17.10.2003 të Kolegjit Civil të Gjykatës së Lartë.

- Dërgimin e çështjes për shqyrtim në Gjykatën e Rrethit Gjyqësor Tiranë.

- Ky vendim është përfundimtar, i formës së prerë dhe hyn në fuqi ditën e botimit në Fletoren Zyrtare.

MENDIMI I PAKICËS

Mendimi ynë është i kundërt me arsyetimin e përdorur në këtë vendim të Gjykatës Kushtetuese. Shumica e përqendron argumentin për pranimin e kërkesës në dy momente që lidhen me të drejtën për një proces të rregullt ligjor, por nga analiza që u bën parimeve të barazisë së armëve dhe të disponibilitetit rezulton se ajo i ka tejkaluar parametrat e një gjykimi kushtetues, duke e shndërruar këtë qëndrim në një gjykim në thelb të çështjes.

Theksohet në këtë vendim se është shkelur parimi i barazisë së armëve nga të dyja gjykatat, ndërkohë që argumentohet kjo shkelje vetëm për gjykatën e apelit. Sipas saj, parimi i barazisë së armëve është cenuar për arsye se gjykata e apelit e ka refuzuar kërkesën për të marrë në shqyrtim falsitetin e një dokumenti. Ky moment që përbën argumentin kryesor në këtë vendim nuk rezulton nga dosja si një kërkesë procedurale e palës paditëse. Në gjykimin në shkallë të parë, pala paditëse nuk ka pretenduar falsitetin e dokumentit dhe as ka kërkuar kryerjen e ekspertimit për të. Ky pretendim nuk është ngritur as në kërkesën ankimore. Edhe në gjykimin në shkallë të dytë pala paditëse nuk ka kërkuar konform kërkesave që parashikon Kodi i Procedurës Civile goditjen e dokumentit për falsitet.

Në këto kushte, përse kohë që pala paditëse nuk përdor të gjitha mjetet juridike që i njeh ligji për të qenë e barabartë me palën tjetër, nuk mund të pretendohet për cenim të parimit të barazisë së armëve. Detyrë e gjykatës është që t’i krijojë mundësinë palëve për të realizuar mbrojtjen dhe për të zbatuar parimin e kontradiktoritetit në gjykim, por gjykata nuk mund të bëhet aktive për të zgjidhur pretendimet e palëve.

Veç kësaj, për të argumentuar shkeljen e parimit të barazisë së armëve, shumica ka arritur në përfundimin se ky dokument përbën një provë vendimtare për çështjen. Në të vërtetë, nëse një provë është apo jo vendimtare për zgjidhjen e çështjes, ky është një konkluzion që i përshtatet një gjykate të zakonshme, e cila shqyrton thelbin e çështjes dhe jo një gjykim të aspektit kushtetues.

Edhe argumenti për shkelje të parimit të disponibilitetit në gjykim nuk rezulton i bazuar, pasi gjykatat me zgjidhjen që i kanë bërë çështjes kanë interpretuar dhe zbatuar ligjin. Gjykata është nisur nga marrëdhëniet që ekzistojnë në fakt ndërmjet palëve, që sipas saj ka qenë marrëdhënie ligjore e krijuar ndërmjet një qytetari që ka statusin si i pastrehë dhe pronarit të sendit.

Shumica duke pranuar kërkesën ka shfuqizuar edhe vendimin e Kolegjit Civil të Gjykatës së Lartë të marrë në Dhomën e Këshillimit duke argumentuar se ky kolegji duhej të mbante qëndrim ndaj vendimeve të dy shkallëve të gjykimit që kanë lejuar shkelje të tilla. Ky qëndrim nuk harmonizohet me praktikën që Gjykata Kushtetuese ka mbajtur për çështjet që trajtohen nga kolegjet e Gjykatës së Lartë në Dhomën e Këshillimit.

Konkluzioni ynë përfundimtar për kërkesën e paraqitur është se në rastin në shqyrtim nuk vërtetohet që të jenë shkelur elementet që kanë të bëjnë me të drejtën për një proces të rregullt ligjor, në kuptim të nenit 42 të Kushtetutës së Republikës të Shqipërisë dhe të nenit 6 të Konventës Europiane për të Drejtat e Njeriut. Për rrjedhojë një kërkesë e tillë duhej rrëzuar.

Për të gjitha këto arsye ne nuk mund të pajtohemi me qëndrimin e mbajtur në këtë çështje që në tërësinë e tij përbën një devijim dhe nga praktika e konsoliduar e Gjykatës Kushtetuese.

Tiranë, më 23.4.2004

Kryetar: F. Abdiu

Anëtarë: S. Sadushi, K. Peçi